

นิพนธ์ฉบับ

ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปริญญารณณ์ พิลิก

บทคัดย่อ

- บทนำ:** รายงานการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเปรียบเทียบปัจจัยความแตกต่างด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง
- วิธีการศึกษา:** เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๑๘๔ คน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย อายุระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี จาก ๕ โครงการรับเข้าศึกษา และ ๔ สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบที (t-test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ $p = 0.05$ ทดสอบความแตกต่างระหว่าง ๒ กลุ่มคือ เพศชายกับเพศหญิง ส่วนอายุ โครงการรับเข้าศึกษา และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยใช้ F-test (One-way ANOVA) ถ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จะเปรียบเทียบตามวิธีของ Least significant difference (LSD)
- ผลการศึกษา:** รายงานวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านผู้สอนมากที่สุด เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจจำแนกตามเพศ อายุ โครงการรับเข้าศึกษา และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน พบว่า ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์แตกต่างกัน สิ่งที่แตกต่างกันคือสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเท่านั้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะที่ต่างกันบ้างในเรื่องของสถานที่ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน หรือผู้ป่วย และจะมีเพียงบางประเด็น อาทิ ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนเท่านั้นที่อาจแตกต่างกันตามแต่ละสถานที่
- วิจารณ์ และสรุปผลการศึกษา:** จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ๑. ด้านผู้สอน ๒. ด้านหลักสูตร ๓. ด้านการจัดการเรียนการสอน ๔. ด้านการวัดและประเมินผล และ ๕. ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๔.๐๐, ๓.๘๑, ๓.๖๗, ๓.๕๒ และ ๓.๕๑ ตามลำดับ ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาอายุรศาสตร์สามารถนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่นักศึกษาได้ให้ไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จะทำให้การจัดการเรียนการสอนของภาควิชาอายุรศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และในการจัดการเรียนการสอนหรือกำหนดหลักสูตรต่างๆ ควรมีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม ทั้งผู้กำหนดหลักสูตร ผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ความมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของภาควิชาในการกำหนดหลักสูตรต่างๆ ให้นักศึกษาทราบและตระหนักถึงความสำคัญ จะทำให้นักศึกษาผู้ซึ่งเป็นผู้เรียนก็จะมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และมีความสุขในการเรียนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, นักศึกษาแพทย์, การจัดการเรียนการสอน, บูรณาการอายุรศาสตร์

วันที่รับบทความ: ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗

วันที่อนุญาตให้ตีพิมพ์: ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘

บทนำ

ในยุคแห่งการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่เน้นการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้เรียนตามความสนใจ และได้รับการบริการด้านการศึกษากว่ารัฐอย่างมีคุณภาพ ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน^๑ การศึกษาลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรให้ความสำคัญเพื่อจะได้สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ให้บริการทางวิชาการทั้งด้านการสอนและวิจัยให้แก่สังคม (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๓๑) ได้ดำเนินการพัฒนาระบบกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและประกันคุณภาพบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา พร้อมทั้งคำนึงถึงความต้องการความพึงพอใจของผู้ศึกษาหรือผู้ใช้หลักสูตรซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรง มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนาสังคม และนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

ภาควิชาอายุรศาสตร์ เป็นภาควิชาหนึ่งในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เริ่มมีการปรับปรุงหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตในปีการศึกษา ๒๕๕๒ เพื่อผลิตบัณฑิตแพทย์ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเกณฑ์มาตรฐานแพทยสภา พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่กำหนดคุณลักษณะและความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้บริการสุขภาพและมีความรู้ความสามารถแบบองค์รวม ขณะที่ในระดับคลินิกก็ได้เน้นให้มีการบูรณาการมากขึ้นในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ ได้ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนให้มีการบูรณาการของสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาสอนร่วมกัน เพื่อให้นักศึกษาแพทย์สามารถดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมทั้งในแนวกว้างและลึก^๒ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้นำหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเริ่มใช้กับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ เป็นปีแรกของการเรียนการสอนระดับชั้นคลินิก

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และศึกษาเปรียบเทียบการจำแนกความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ปีที่ ๔ ตามเพศ อายุ โครงการรับเข้าศึกษาและสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน นอกจากนั้น การศึกษาความพึงพอใจดังกล่าว ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินหลักสูตรที่ต้องทำตามมาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาและเพื่อเป็นการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับภาควิชาให้สามารถผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรบูรณาการอายุรศาสตร์ และถือเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้คุณภาพต่อไป

วิธีการศึกษา

งานวิจัยความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ จำนวน ๑๘๔ คน ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน ๑๖๑ คน เป็นชาย ๗๔ คน หญิง ๘๗ คน มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี ประกอบด้วยนักศึกษาที่ปฏิบัติงานที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๖๗ คน ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี ๒๙ คน ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ๓๗ คน และศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธโสธร ๒๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (๔ ข้อ) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน ๙๗ ข้อ แบ่งเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านหลักสูตร (๙ ข้อ) ๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน (๔๘ ข้อ) ๓. ด้านผู้สอน (๑๔ ข้อ) ๔. ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ (๑๗ ข้อ) ๕. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

(๑๐ ข้อ) ใช้เกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และส่วนสุดท้ายคือ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะอื่นๆ แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างมาจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้กับประชากรจำนวน ๓๐ คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย และได้รับการทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคด้วยค่า ๐.๘๖๗

ข้อมูลที่รวบรวมและผ่านการตรวจสอบแล้วจะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยแจกแจงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของแผนภูมิ โดยถือเกณฑ์การประเมินและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

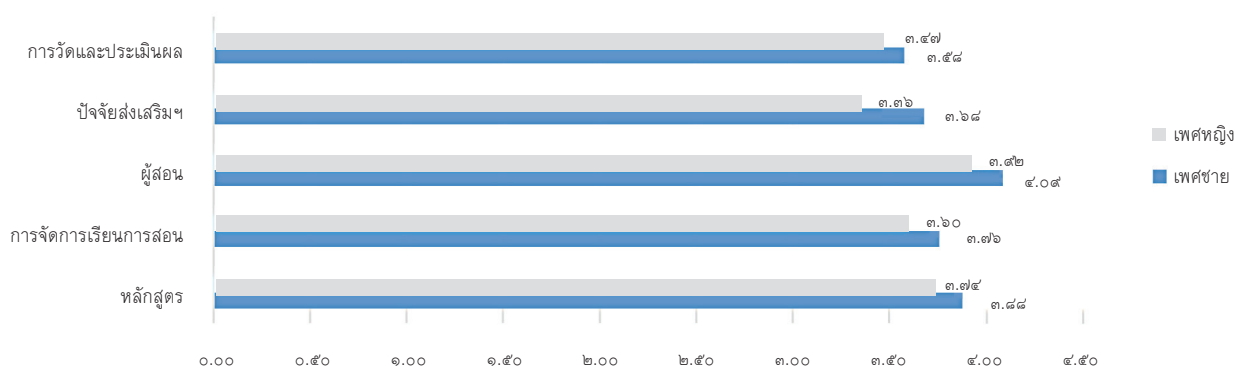
คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นจึงทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยการทดสอบที (t-test) ซึ่งกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ทดสอบระหว่าง ๒ กลุ่มคือ นักศึกษาแพทย์เพศชายและเพศหญิง ส่วนอายุ โครงการรับเข้าศึกษาและสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการทดสอบ F-test (One way ANOVA) ถ้าแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จะเปรียบเทียบตามวิธีของ Least significant difference (LSD) และสังเคราะห์จำแนกหมวดหมู่ข้อเสนอแนะต่างๆ ของนักศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ (แผนภูมิที่ ๑) ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันมาก โดยนักศึกษาแพทย์เพศชายมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่านักศึกษาแพทย์เพศหญิงในด้านต่างๆ เล็กน้อย ยกเว้นความพึงพอใจด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน ที่นักศึกษาแพทย์เพศชายมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๘ ขณะที่นักศึกษาแพทย์เพศหญิงมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๓.๓๖

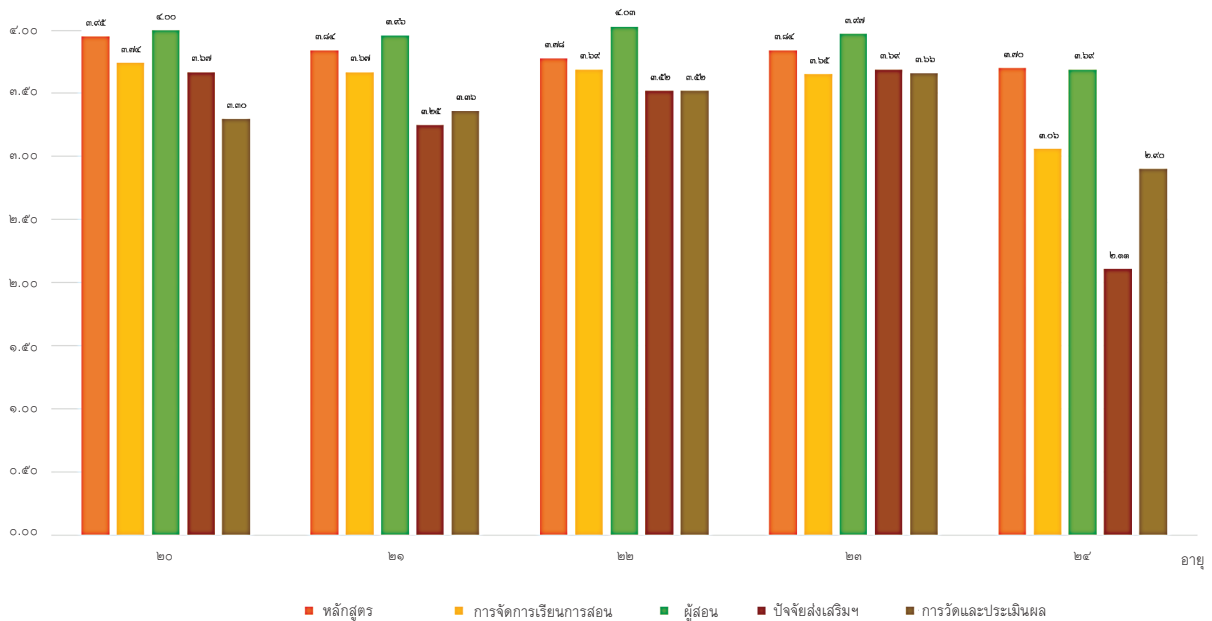

แผนภูมิที่ ๑ แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ของนักศึกษาแพทย์เพศชายและเพศหญิง

ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชา
บูรณาการอายุรศาสตร์จำแนกตามอายุ (แผนภูมิที่ ๒) พบว่า
ประชากรส่วนใหญ่ที่มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี มีค่าเฉลี่ย
ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการ
อายุรศาสตร์ไม่แตกต่างกันมากในด้านหลักสูตร ด้านการจัด
การเรียนการสอน ด้านผู้สอน และด้านการวัดและประเมินผล
การเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรอายุ
๒๔ ปี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนใน
รายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ต่ำกว่าประชากรที่มีอายุ
ระหว่าง ๒๐ - ๒๓ ปี โดยเฉพาะด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียน
การสอน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย มีคะแนน
เฉลี่ย ๒.๑๑

คะแนนเฉลี่ย
๔.๕๐

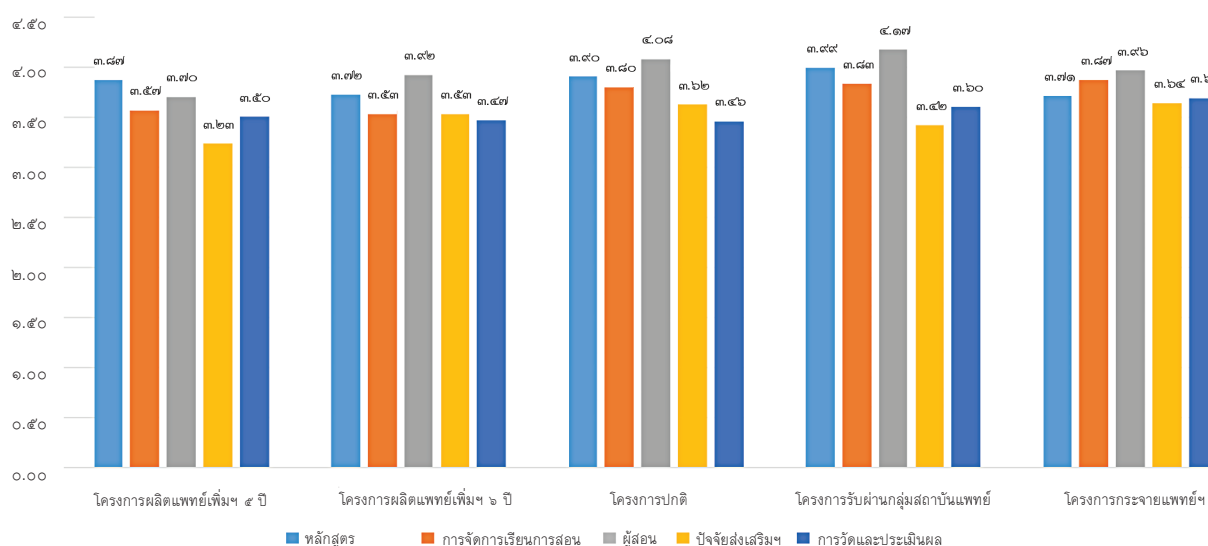

แผนภูมิที่ ๒

แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ของประชากรอายุ
ระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี

ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์จำแนกตามโครงการเข้ารับการศึกษ (แผนภูมิที่ ๓) พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ของประชากรที่รับเข้าศึกษาจากทั้งโครงการผลิตแพทย์เพิ่มฯ ๕ ปี โครงการผลิตแพทย์เพิ่มฯ ๖ ปี โครงการปกติ โครงการรับผ่านกลุ่มสถาบันการแพทย์ และโครงการกระจายแพทย์หนึ่งอำเภอหนึ่งทุน ไม่ได้แตกต่างกันในด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้สอน และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ยกเว้นในด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน นักศึกษา

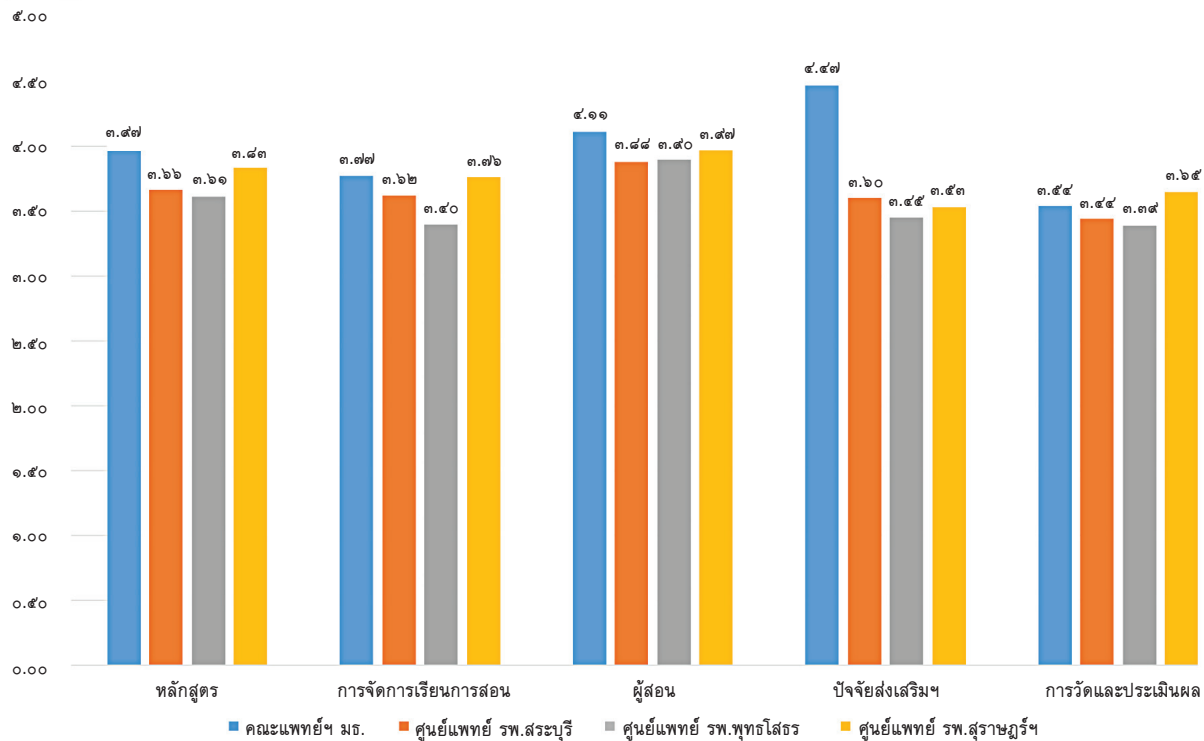
มีความคิดเห็นแตกต่างกัน พิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาแพทย์ที่มาจากโครงการผลิตแพทย์เพิ่มฯ ๕ ปี และโครงการรับผ่านกลุ่มสถาบันการแพทย์มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ในด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๓ และ ๓.๔๒ ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาแพทย์ที่มาจากโครงการอื่น ๆ ที่เหลือมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ในด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

แผนภูมิที่ ๓ แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ของประชากรจำแนกตามโครงการเข้ารับการศึกษ

ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์จำแนกตามสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน (แผนภูมิที่ ๔) พบว่า ประชากรที่ฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่างๆ คือ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธโสธร และศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้นประชากรที่ฝึกปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธโสธรที่มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐, ๓.๔๕ และ ๓.๓๕ ตามลำดับ

แผนภูมิที่ ๔ แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ของประชากรที่ฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่างๆ

วิจารณ์ และสรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ ๔ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๕๔.๐๔) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ ๔๕.๙๖) กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีอายุ ๒๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๖ ทั้งนี้ ร้อยละ ๔๑.๖๑ ของกลุ่มตัวอย่างฝึกปฏิบัติงานที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยในกลุ่มนี้เป็นนักศึกษาแพทย์รับเข้าศึกษาจากโครงการรับผ่านกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย ร้อยละ ๖๗.๖๖ ส่วนนักศึกษาแพทย์ที่ฝึกปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธโสธร และศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี เป็นนักศึกษาเข้ารับเข้าศึกษาจากโครงการร่วมผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท ร้อยละ ๘๖.๒๑, ๗๕.๐๐ และ ๗๒.๙๗ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มีการผลิตแพทย์ในโครงการร่วมผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบทมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกในทั้ง ๓ โรงพยาบาลดังกล่าว ให้เป็นสถาบันสมทบร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาแพทย์ชั้นคลินิกชั้นปีที่ ๔ - ๖

จากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ในแต่ละด้านพบว่า นักศึกษาแพทย์มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๓.๗๒ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ ๑ ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๔.๐๐ ลำดับที่ ๒ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๓.๘๑ ลำดับที่ ๓ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๓.๖๗ ลำดับที่ ๔ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๓.๕๒ และลำดับที่ ๕ ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ ๓.๕๑ จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่านักศึกษาแพทย์มีความพึงพอใจในด้านผู้สอนมากที่สุดนั้น เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายละเอียดในด้านผู้สอนยังพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน การที่จะทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนนั้น ผู้สอนต้องมีลักษณะที่ดีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ดังลักษณะของผู้สอนที่ดี ๑๓ ประการ

ที่เสนอไว้ ได้แก่ ๑) มีการเตรียมการสอนมาอย่างดี ๒) สอนในแบบที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ความคิด เจตคติและด้านทักษะ ๓) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของเนื้อหาและผู้เรียน ๔) สอนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง ๕) สอนได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ๖) คำนี้ถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ ๗) สอนได้สร้างความสนใจผู้เรียน ๘) มีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ๙) ใช้จิตวิทยาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ๑๐) สอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ๑๑) สอนแบบมีกระบวนการ ๑๒) สอนโดยที่มีการวัดผลประเมินทั้งก่อนและหลังเรียน และ ๑๓) เป็นผู้สอนที่สอนด้วยวิถียุทธศาสตร์เป็นครูในด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนนั้นนักศึกษามีความพึงพอใจน้อยที่สุดจากทั้ง ๕ ด้าน สำหรับปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนนั้นน่าจะเป็นเรื่องที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดในการแสดงความคิดเห็นสำหรับนักศึกษา ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนที่นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมส่วนใหญ่อ้างอิงในเรื่องเอกสารประกอบการเรียนการสอน กล้องจุลทรรศน์ และระบบ teleconference สำหรับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสมทบ เนื่องด้วยปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนนั้นเป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนกิจกรรมในการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ และความรู้ลึกซึ้งคิดต่างๆ ผู้เรียนจึงคาดหวังที่จะได้รับปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเฉพาะนักศึกษาแพทย์ด้วยแล้ว ปัจจัยหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการศึกษาถือว่ามีความจำเป็นมาก เพราะต้องเรียนและใช้อุปกรณ์ต่างๆ ให้เป็น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอาชีพได้จริง

จากผลการศึกษาวิจัยในเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบตามเพศ อายุ โครงการรับเข้าศึกษา และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน พบว่า มีเพียงด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนด้านเดียวเท่านั้นที่นักศึกษาแพทย์เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจแตกต่างกัน โดยนักศึกษาแพทย์เพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนเท่ากับ ๓.๖๘ และ ๓.๓๖ ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์โดยแยกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาแพทย์ที่มีอายุ ๒๔ ปีมีความพึงพอใจแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ที่มีอายุอื่นๆ คือ อายุ

ระหว่าง ๒๐ - ๒๓ ปี ในด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนสำหรับการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์โดยแยกตามโครงการรับเข้าศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาแพทย์รับเข้าศึกษาจากโครงการผลิตแพทย์เพิ่มฯ ๖ ปีมีความพึงพอใจในด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกับนักศึกษาแพทย์รับเข้าศึกษาจากโครงการปกติและนักศึกษาเข้ารับเข้าศึกษาจากโครงการรับผ่านกลุ่มสถาบันแพทย์ แต่อย่างไรก็ตามทั้ง ๓ กลุ่มก็มีระดับความพึงพอใจในด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันทั้งหมดเพียงแต่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจแตกต่างกัน คือ ๓.๕๓, ๓.๘๐ และ ๓.๘๓ ตามลำดับ ในการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์โดยแยกตามสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่าในด้านหลักสูตรนั้น นักศึกษาแพทย์ที่ฝึกปฏิบัติงานที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความพึงพอใจแตกต่างกับนักศึกษาแพทย์ที่ฝึกปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี และศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธโสธร และความพึงพอใจในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นพบว่า นักศึกษาแพทย์ที่ฝึกปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธโสธรมีความพึงพอใจแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ที่ฝึกปฏิบัติงานที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักศึกษาแพทย์ที่ฝึกปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี แต่มีความแตกต่าง

จากผลการวิจัย ทำให้ทราบว่าเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ โดยจำแนกตามเพศ อายุ โครงการรับเข้าศึกษา และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์แตกต่างกัน เนื่องด้วยการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นการกำหนดจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักศึกษาทุกคนได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรเหมือนกัน สิ่งที่แตกต่างกันคือสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเท่านั้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันบ้างในเรื่องของสถานที่ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานหรือผู้ป่วย จะมีเพียงบางประเด็น อาทิ ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนเท่านั้นที่อาจแตกต่างกันตามแต่ละสถานที่ และในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ก็มีความมุ่งหมายชัดเจนให้นักศึกษาแพทย์มีความสามารถในการทบทวนวิชา สามารถวิเคราะห์ปัญหาผู้ป่วยแบบองค์รวมได้ การบูรณาการสาขาอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วยก็มีแต่จะสร้างประโยชน์ให้กับนักศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยความแตกต่างทางเพศ อายุ โครงการรับเข้าศึกษาและสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ที่มีต่อความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ปีที่ ๔ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาอายุรศาสตร์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ผู้สอน ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนั้น ยังพบด้วยว่า ปัจจัยความแตกต่างทางเพศ อายุ โครงการรับเข้าศึกษา และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์แตกต่างกัน ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาบูรณาการอายุรศาสตร์ควรมีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมจากทั้งผู้กำหนดหลักสูตร ผู้สอนและผู้เรียน และต้องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวัตถุประสงค์ในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดเตรียมปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน อันจะทำให้นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และมีความสุขในการเรียนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้การวิจัยครั้งนี้จะสามารถสะท้อนระดับความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์และข้อเสนอแนะจากนักศึกษาแพทย์ แต่ก็เพียงเล็กน้อยจึงไม่อาจจะนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาได้อย่างเป็นรูปธรรมมากนัก หากต้องการศึกษาวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนั้น อาจจะต้องใช้การศึกษาวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ หรือการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการในการพัฒนาต่างๆ มาเป็นแนวทางในการวิจัย รวมถึงเน้นการวิจัยอย่างรอบด้านมากขึ้นทุกกระบวนการตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต อาทิ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาอายุรศาสตร์ด้วยกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองคณบดีฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานบริการการศึกษาที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง นงลักษณ์ คณิตทรัพย์ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงทิพาพร ธาระวานิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงพันธุ์จันทาวิวัฒนกุล ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์รวมพร ลิทธิผล ภาควิชา คณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้คำปรึกษาการใช้สถิติในการทำวิจัย

ขอขอบคุณคุณสุริรัตน์ ศรีบุญเรือง คุณวันวิภา วงษ์แหวน คุณบงกช เอี่ยมชื่น และคุณปณัฏฐ์ ปานพรม ที่ให้ความกรุณาในด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการทำวิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๔ ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และเจ้าหน้าที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่สนับสนุนทุนการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

๑. วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน: ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุวิยาสาส์น; ๒๕๓๗.
๒. ภาควิชาอายุรศาสตร์. หลักสูตรบูรณาการอายุรศาสตร์ ๑ - ๒. ปทุมธานี: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; ๒๕๕๕.
๓. อัญชลี พริ้มพราย และคณะ. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการสอนและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; ๒๕๔๘.
๔. อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์; ๒๕๔๐.
๕. Conbach J. Essential of psychological testing. 5th ed. New York: Harper and Row Publishers; 1990.

Abstract

A study of the 4th year medical student satisfaction on the educational management of the integrated medicine course in Department of Medicine, Faculty of Medicine, Thammasat University

Parinyapron Piluek

Educational Services Office, Faculty of Medicine, Thammasat University

Introduction: This study examined satisfaction of the 4th year medical students on the educational management of the integrated medicine course in Department of Medicine, Faculty of Medicine, Thammasat University. Also, it was to compare factors that influence on the learners' satisfaction. The study provided an approach to develop quality of curriculum and improve teaching management to meet learners' expectations as well as to highlight learners' participation in curriculum development.

Method: This quantitative research examined a sample of the 184 medical students in their 4th year, both male and female, aged between 20 - 24 years old, qualified from the 5 admission programs, and practiced their internships in 4 clinics. Data was gathered from general information and satisfaction surveys. Then, information was analyzed to find frequency, percentage and standard deviation as well as to test the hypothesis. By using t-test, statistical significance had been set at $p = 0.05$ to observe differences between the groups of male and female. F-test or one-way ANOVA had been used to examine age, admission program and place of internship; in case that the statistical difference was at 0.05, they would be compared by using the method of the least significant difference (LSD).

Result: The study revealed that most of the sample had satisfaction at high level, particularly in their teachers. Taken gender, age, admission program, and clerkship location into account, it was found that these factors did not have much an influence on satisfaction of the 4th year medical students on the education management of the integrated medicine course. However, there were some differences in learners' satisfaction due to the aspect of location, atmosphere and environment, or patient. Also, it was observed that factors in learning support, varied from each location, could reflect on level of their satisfaction.

Discussion and Conclusion: In general, this study revealed that satisfaction of the 4th year medical students on educational management of the integrated medicine course was at high level. This research examined satisfaction of the sample group in 5 issues involved with educational management as follows; teacher, curriculum, learning management, evaluation and assessment and factor in learning support. And, it was found that level of satisfaction of these issues involved with were 4.00, 3.81, 3.67, 3.52, and 3.51 respectively. This result could be further applicable as a guideline to improve effectiveness in teaching management to reach expectation of the students. Furthermore, it is recommendation that it should be a participation of all stakeholders such as curriculum committee, lecturers and students in process of learning management and curriculum arrangement. Moreover, it should highlight an importance, objective, and purpose of curriculum to the medical students to raise their awareness, led to better satisfaction and happiness in their study.

Key words: Satisfaction, Medical students, Education management, Integrated Internal Medicine